

מכון התורה והארץ

חלק נכבד ממצוות התורה נקראות בשם "מצוות התלויות בארץ", משום שקיומם אינו אלא באדמת ארץ ישראל ובקדושתה. במרוצת הדורות מעטים המה פוסקי ההלכה אשר דנו בנושאים אלו הלכה למעשה, משום שלא חיו יהודים בארץ ישראל, והישוב היהודי הקטן אשר חי בארץ, מעולם לא עסקו בחקלאות.

עם שיבת העם היהודי לארצו לאחר אלפיים שנות כסופים וגעגוע, החלו החלוצים ליישב את ארץ הקודש, לעסוק בחקלאות, לחרוש, לזרוע ולקצור. עם תחילת ההתיישבות התעוררו שאלות רבות בקרב המתישבים, כיצד ואיך ניתן לקיים חקלאות יהודית בארץ ישראל עם שמירת המצוות. עם התקרב שנת השמיטה הראשונה של המתיישבים, נשלחה שאלה לפוסקי ההלכה בעולם היהודי, האם חובתם לשמט ולנטוש את האדמה במשך שנה שלמה, דבר שיכל להמיט חורבן על הישוב היהודי הקטן, אשר כל קיומו היה על גידולי הקרקע. פולמוס גדול התקיים בקרב גאוני הדור האם ניתן להמשיך בעבודת הקרקע בשנה השביעית בהסתמך על מכירת הקרקע לנוכרי, היתר שלימים נודע בשם "היתר מכירה". וכן נדרשו פוסקי ההלכה להלכות תרומות ומעשרות, כיצד להפריש תרומות ומעשרות באופן מעשי, ואיך לנהוג בתרומה גדולה, תרומת מעשר, מעשר שני ומעשר עני. ברבות השנים, לאחר התבססות העם היהודי בארצו, והקמת מדינת ישראל, שאלות אלו קמו וניצבו ביתר שאת.

מתוך אהבה עזה לארץ ישראל ולתורת ישראל הוקם בשנת תשמ"ו - 1986 "מכון התורה והארץ", כדי לתת פתרונות הלכתיים ברורים לחקלאים בכל המצוות התלויות בארץ.

בראשיתו הוקם המכון בכפר דרום שבגוש קטיף, בנשיאותו של הרב יעקב אריאל, ובהדרכתם ובפיקוחם של הרב יגאל קמינצקי והרב יהודה עמיחי, תלמידי חכמים מופלגים, אשר עוסקים שנים רבות בהלכות אלו, ובקייאם היטב אף בחידושים המדעיים והטכנולוגיים בתחום החקלאות.

המכון עוסק במחקר הלכתי של המצוות התלויות בארץ, בפיתוח דרכים מתקדמות ליישומן והסברתן. המכון עובד בשיתוף פעולה הדוק עם מדענים ואגרונומים, ומתעדכן ללא הרף בחידושים הטכנולוגים, וכיצד ניתן ליישם הלכה למעשה בחקלאות בארצנו.

המכון עוסק רבות בדאגה לאיכות הסביבה, לאפשר חקלאות "ירוקה", להפחית את השימוש בחומרי הדברה, לצמצם את השימוש במים, ולמניעת צער בעלי חיים. פיתוחים רבים של המכון מאפשרים גידול ירקות ללא תולעים. רבני המכון מציעים לחקלאים שימוש במצעים מנותקים מן הקרקע אשר פותרים בעיות רבות בהלכות ערלה, שמיטה ושאר מצוות התלויות בארץ.

המכון מפרסם ומוציא לאור מאמרים וספרי הלכה במגוון נושאים. במכון פועלת מדרשה ללימוד מצוות התלויות בארץ, במקום מתקיימים כנסים וימי עיון ללימוד מצוות התלויות בארץ למבוגרים, לילדי הגן ובתי הספר, למורים מחנכים וחקלאים. המכון מפיק סרטים ומשחקים המעמיקים את הקשר בין ילדי ישראל לארץ ישראל.

כיום פועל המכון בישוב שבי דרום שבמערב הנגב, ומשם מצודתו פרוסה לכל רחבי הארץ, להשיב לשואלים מכל רחבי הארץ, לחזק את החקלאות הישראלית ולבצר את אחיזתנו בארץ הקודש.

ראוי הוא "מכון התורה והארץ" ורבניו אשר הם חדורי אהבת הארץ, ציונים בכל רמ"ח איבריהם, אשר פועלים ללא לאות למציאת פתרונות הלכתיים אשר יאפשרו לעבוד את עבודת האדמה תוך שמירה קפדנית על המצוות התלויות הארץ, לכל הוקרה על מאמצייהם ליישום ההלכה בחיים המודרניים באופן המעשי ביותר.

על כל אלה מצאה ועדת הפרס את "מכון התורה והארץ" כראוי לפרס כ"ץ לשנת תשע"ז.

ובזאת באנו על החתום:

פרופ' מנחם בן ששון הרב חיים סבתו הרב עדין (אבן ישראל) שטיינזלץ